

Den 8. oktober 2018

FN-MJØ-114-2018. Nedrivning af bygning

Fredningsnævnet har den 31. august 2018 fra Odder Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at nedrive en bygning på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder, Kongshusvej 69a og 69b, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af ejeren af Rathlousdal Gods Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse truffet afgørelse om, at projektet ikke kræver fredningsnævnets dispensation. Begrundelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnet traf den 9. december 1977 afgørelse om at frede arealer ved Rathlousdal. Sagsrejerne anførte som begrundelse for fredningspåstanden, at der knyttede sig betydelige kulturhistoriske interesser til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal, hvis hovedbygning og ladegårdsbygning dog ikke mere eksisterede. Ved fredningsnævnets afgørelse blev en del af matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder undtaget fra det område, som blev fredet. Fredningsnævnet begrundede fredningen med områdets landskabelige værdi og nære beliggenhed ved Odder by. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at arealerne skulle bevares i deres "nuværende tilstand". Allétræerne langs vejene og bestående levende hegn må ikke fjernes, og udgåede allétræer skal kunne genplantes af det offentlige. I øvrigt blev anført følgende om kulturhistoriske minder:

"Det er ikke tilladt at beskadige, ændre eller sløjfe samt uden Rigsantikvarens samtykke at flytte følgende kulturhistoriske minder: mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk og 4 mindetavler, stensætningerne omkring Helligkilden og kilden ved siden af obelisk og langs ågrenene, gårdspladsen og indkørselens brolægninger, de på gårdspladsen opstillede stenmonumenter, døbefonten i haven, broerne og den dobbelte trappe til det tidligere "Tempel"."

I Overfredningsnævnets afgørelse blev det indledningsvis anført, at den skete fredning navnlig tilsigtede at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier. Godsejer Tesdorpf havde modsat sig en fredning og havde subsidiært ønsket forskellige ændringer af fredningsbestemmelserne til formindskelse af de ulemper for en rationel land- og skovbrugsdrift, en fredning ville medføre, og til lettelse og tydeliggørelse af hans forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Fredningsstyrelsen havde henstillet forskellige ændringer i fredningsbestemmelserne om de kulturhistoriske minder. Overfredningsnævnet tiltrådte herefter fredningsnævnets begrundelse for at gennemføre en fredning, men udvidede fredningen til at omfatte hele Rathlousdal Gods. Det blev i øvrigt anført, at fredningsbestemmelserne blev ændret til imødekomme i det væsentlige af ejerens ønsker herom af hensyn til den landbrugsmæssige drift af godset, og at bestemmelserne om bevaring af forskellige kulturhistoriske minder på godset blev ændret navnlig således, at ejeren kun blev pålagt en pligt til at bevare stensætningerne langs Odder å og kanalen, bjørnegrotten og karpedammene, hvis fredningsstyrelsen ville påtage sig en retablerings- og vedligeholdelsespligt.

I fredningsbestemmelserne blev det herefter bl.a. bestemt, at fredningen på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Arealernes "nuværende tilstand" må ikke ændres. Allétræer langs vejene må ikke fjernes, og fredningsmyndighederne kan foretage genplantning for udgåede allétræer. Stendiger og jordgærder

må ikke fjernes. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan aflede eller hæmme vandtilførslen til Helligkilde og kilden ved obelisk i Dyrehave. Stensætningerne langs begge bredder af Odder å og kanalen må kun fjernes, efter at der er forløbet 1 år fra fredningsstyrelsens modtagelse af skriftlig meddelelse fra ejeren herom, uden at fredningsstyrelsen forinden har erklæret sig villig til at retablere og fremtidig vedligeholde stensætningerne.

Fredningsbestemmelserne om bebyggelse mv. og andre anlæg har følgende indhold:

”Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.”

Fredningsbestemmelserne om kulturhistoriske minder har følgende indhold:

”Følgende kulturhistoriske minder på Rathlousdal gods skal opretholdes med deres nuværende beliggenhed og i deres nuværende stand, medmindre fredningsstyrelsen tillader en sløjfning, flytning eller ændring: Gravkapellet i den nordvestlige del af Dyrehave, mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk med 4 omgivende mindesten, den dobbelte trappe til det tidligere ”tempel”, bjørnegrotten, stenbornen nord for bjørnegrotten, Helligkilde og kilden ved obelisk, de kunstige søer (”issøerne”) ved Helligkilde-svinget, karpedammene syd for landevejen, stensætningerne langs Odder å og kanalen, broerne over åen og broen over grøften nær bjørnegrotten, døbefontene i haven og på gårdspladsen, herunder brolægningen. De nævnte kulturhistoriske minder er – bortset fra stensætningerne langs Odder å og kanalen – vist på fredningskortet (særkortet).

Pligten for ejeren til at opretholde gravkapellet er ikke til hinder for, at det nedlægges som begravelsesplads. I så fald kan kapellets indre opfyldes med grus eller jord, efter at frontmuren er afstivet i fornødent omfang, og indgangen kan tilmures. Bortset fra tilmuringen skal anlæggets ydre bevares uændret. Partiet foran frontmuren indtil fortsættelsen af højningens fod skal i alt væsentligt friholdes for træ- og buskbevoksning, og der skal opretholdes en sti til dette parti.

Pligten for ejeren til at opretholde bjørnegrotten er betinget af, at fredningsstyrelsen inden den 1. juli 1980 har foretaget en sådan istandsættelse af grotten, at den ikke frembyder fare, og at fredningsstyrelsen fremtidig foretager nødvendig vedligeholdelse af grotten.

Pligten for ejeren til at opretholde karpedammene og stensætningerne langs åen og kanalen er begrænset som anført i § 4, stk. 2 og 4.

Fredningsstyrelsen har ret til at foretage restaurering og pleje af de i stk. 1 nævnte kulturminder.”

Bygningen og kulturmiljøet

Odder Kommune har anført, at der er tale om et enfamilie-/dobbeltthus på 130 m² med udnyttet tagetage. Ydervægge og tag er beklædt med henholdsvis pudset mursten og tegltag. Det er opført i år 1800. Dele af området omkring Rathlousdal er udpeget i et oplæg om 40 kulturmiljøer i kommunen. Rathlousdal Gods har indsendt en rapport fra en bygningssagkyndig, som dokumenterer, at det fra et økonomisk synspunkt ikke ville kunne betale sig at renovere bygningen. Kommunen vurderer derfor, at bygningen er egnet til nedriv-

ning. Det er derfor kommunens anbefaling, at der sker nedrivning, og det vurderes, at godslandskabet og kulturmiljøet ikke forringes, da området som helhed ikke ændrer karakter, og da ejeren har givet tilsagn om eventuel genopførsel.

Om bygningens stand fremgår det af en registreringsrapport fra arkitekt og bygnings sagkyndig Michael Køhrsen sammenfattende, at bygningen er opført med datidens materialer og byggeskikke. Bygningen fremstår i dårlig vedligeholdelsesstand og med udpræget ælde og slidtage. De i rapporten nævnte skader er almindeligt forekommende for bygninger af denne alder og type. Udbedring er vurderet til at have et betydeligt omfang for denne ejendomstype. Derudover må påregnes udskiftning af mange eksisterende bygningsdele kombineret med etablering af nye og tidssvarende bygningsdele og konstruktioner. Det fremgår videre af en vurdering fra tømrer og snedker Morten Aagaard, at det vurderes, at et nyt hus på samme størrelse og med samme æstetiske udtryk vil koste omkring 3,4 mio. kr. inkl. moms at genopføre, hvortil skal lægges nedrivningsomkostninger. De samlede renoveringsomkostninger ved renovering af bygningen forventes at udgøre 4,4 mio. kr. inkl. moms.

Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur har i forbindelse med en tidligere sag ved fredningsnævnet, som blev tilbagekaldt, den 19. juli 2018 udtalt, at en nedrivning af den bevaringsværdige bygning og genopførelse af samme trukket længere tilbage fra vejlinjen ikke har meget med bevaring at gøre. Man har at gøre med en bygning, som formentlig er opført omkring år 1800 som smedebolig under Rathlousdal Gods, der i dag er udpeget som kulturmiljøområde, selvom den gamle hovedbygning er forsvundet. Men netop derfor er det af afgørende betydning, at godsets omgivelser og resterende bygninger bevares. I det ydre fremtræder bygningen fortsat på ganske oprindelig vis, men foreningen kan ikke udtale sig sikkert om bygningens indre, da foreningen ikke har haft lejlighed til at besøge den. Der foreligger en erklæring om bygningens fysiske tilstand ved en lokal håndværksmester, men det ville være ligeså relevant, at en kyndig restaureringsarkitekt fik mulighed for at udtale sig i sagen, så sagen blev belyst bedst muligt. Økonomi vil altid spille en vigtig rolle i en sådan situation, med bygningen rummer i høj grad kulturhistoriske værdier, som ikke kan gøres op i penge, og det er netop er det, udpegningen af området som kulturmiljø skulle være en garant for fortsat eksistens af. Der er i forvejen revet to mindre bygninger ned på stedet, og ved genopførelse af den lange længe vil der uvægerligt blive gjort endnu et skridt i retning af tab af oprindelige værdier.

Odder Museum har i en udtalelse af 12. oktober 2017 anført følgende:

”Odder Museum har som afdeling ved det statsanerkendte Moesgård Museum, ansvar for nyere tids historie i Odder Kommune. Derfor skal museet høres i byggesager, jf. museumsloven. Museet kan således udtale sig i sager, hvor det er vores opfattelse at kulturhistoriske værdier er truede, og dette er baggrunden for nedenstående udtalelse.

Det skal bemærkes, at vi har givet en lignende udtalelse i 2013 om en anden af godsets bygninger i samme område.

Herregårdsmiljøet Rathlousdal

Godset Rathlousdal i Odders sydvestlige hjørne har haft stor betydning for byen og egnens historie. Kort kan det siges, at i slutningen af 1700-tallet blev den oprindelige bindingsværksgård genopført som et klassicistisk anlæg, muligvis tegnet af den kongelige bygningsinspektør Zuber. I samme periode blev den første park anlagt bag hovedbygningen. Omkring hundrede år senere var det samlede haveanlæg udformet som en romantisk have samt lystskov med mange forskellige anlæg. Den smukke lindealle er plantet i den periode (1830'erne). Selve hovedbygningen blev efter en længere periode med forfald affredet og nedrevet i 1950. Tilbage står kun de såkaldte sidepavilloner, der fra 1910 flankerede hovedbygningen.

På mange måder er herregårdsmiljøet Rathlousdal således ikke intakt og velbevaret. Til gengæld rummer området mange interessante historiske anlæg, kunstige søer, bjørnegrotte, mindesmærker m.v. Desuden en række større og mindre bygninger knyttet til godset som arbejderbeboelser og værksteder. Disse er alle en række synlige og vigtige historiske spor fra godsets forskellige perioder.

Smedeboligen

Et af disse historiske spor er den lille klynge huse, der ligger syd for Kongshusvej umiddelbart overfor selve godset. Disse bygninger var og er alle ejet af godset og har alle en historie, som er knyttet til godsets drift. Her ligger godsforvalterens bolig, den tidligere smedje og smedens bolig. Indtil for et par år siden lå der også to små beboelseshuse mere.

Selve smedjen og smedeboligen hænger tæt sammen, og de to bygninger må betragtes som én enhed i godslandskabet. Det er et synligt og historisk vidnesbyrd om en af de mange funktioner, der var på en herregård.

Kongshusvej 69 A og B har gennem mange, mange år tjent som bolig for smedefamilien, der var ansat på godset. I flg. BBR er huset opført omkring år 1800. En gennemgang af brandtaksationer fra denne periode giver dog ingen nærmere afklaring om huset, og bygningens alder har det således ikke været muligt at verificere i de ældre brandforsikringspolicer.

Der eksisterer flere beretninger, der fortæller om livet i smedefamilien. I 1887 blev smede Jørgen Laursen ansat som smed på Rathlousdal. Han forpagtede både smedjen og beboelseshuset, og flyttede ind i smedeboligen med sin familie. Det fortælles af et barnebarn, at smedens kone var forfærdet over boligens indretning. Det var allerede på dette tidspunkt et ældre hus med blandt andet lerstampet gulv og åbent ildsted. Beboelsen blev dog i de efterfølgende år løbende moderniseret.

Smeden havde en vigtig funktion på godset. Han skoede hestene, reparerede landbrugsredskaber og lavede også selv landbrugsmaskiner som harver og plove samt vogne.

Smedeboligens historisk værdi

Smedeboligen har først og fremmest værdi som en del af det samlede bygningsmiljø på sydsiden af Kongshusvej overfor Rathlousdal. Alle huse var ejet af godset og havde funktioner knyttet til godsets drift og medarbejdere. En herregård var et samfund i sig selv med mange store og små produktionsbygninger, anlæg og beboelseshuse. Disse bygninger var en vital del af det liv, der udspillede sig på et stort landbrug som dette i 1800-tallet og første halvdel af 1900-tallet. Denne historie er meget synlig i lige præcis dette område af Rathlousdal. Huset er sammen med de øvrige bygninger med deres markante placering her med til at fortælle historien om storlandbruget på denne tid.

En del af kommunens udpegede kulturmiljøer

Smedeboligen er en del af det samlede kulturmiljø *Rathlousdal Gods med bygninger, park, dyrehave og allé*, der er udpeget som bevaringsværdigt i den seneste kommuneplan. I udpegningen hedder det at "*Kulturmiljøet er sårbart over for væsentlige ændringer af arkitektur og omgivelser samt forfald. Da hovedbygningen ikke længere eksisterer, er det meget vigtigt, at godsets omgivelser og resterende bygninger bevares.*"

Samtidig indgår de kulturhistoriske interesser også i hele Rathlousdal-fredningen, der blev gennemført i 1979. Selv om det først og fremmest er en naturfredning, står der i fredningsafgørelsen, at "*fredningen har til hensigt at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier.*"

Konklusion

På denne baggrund finder Odder Museum, at det vil være i modstrid med intentionerne med at udpege Rathlousdal-området som et bevaringsværdigt kulturmiljø at nedrive denne bygning.

I overensstemmelse med dette er det museets opfattelse, at huset bør bevares, hvilket dog ikke udelukker en modernisering, som dog bør respektere husets ydre og byggestil samt proportioner og et materialevalg, der tager hensyn til det bygningsmiljø og de omgivelser, huset er en del af.

Bygningens tilstand

I forhold til den museumsfaglige bedømmelse af en bygningens historiske værdi tager vi ikke bygningens aktuelle bevaringstilstand i betragtning. Det skyldes, at en bygningens bevaringsmæssige tilstand er en dynamisk og helt afhængig af den løbende vedligeholdelse. Vi skal derfor understrege, at den aktuelle

tilstand ikke kan blandes sammen den museumsfaglige vurdering af bygningens historiske betydning og værdi. Vi forholder os til den kulturhistoriske baggrund for bygningen.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 2. oktober 2018. I mødet og besigtigelsen deltog endvidere godsejer Johan Tesdorpf med forvalter Jens Kejser, Odder Kommune ved Anders Houmann Blok, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Landsforeningen for Bygnings- og landskabskulturs lokalafdeling i Odder ved Nikolaj Hyllestad og Sigmundur Hyllestad.

Fredningsnævnets formand redegjorde for fredningsnævnets kompetence, herunder i relation til nedrivning af bygninger og efterfølgende opførelse af nye bygninger og det særlige i relation til på den ene side fredningens formål om bevarelse af de kulturhistoriske værdier og på den anden side opremsningen i fredningsbestemmelserne af kulturhistoriske værdier, som skal bevares.

Johan Tesdorpf anførte, at det kun er det gule hus ved vejen, der ønskes nedrevet. Huset indeholder to lejligheder, og det er baggrunden for, at der er angivet to adresser. Det røde hus ved vejen skal således ikke nedrives. Det er hensigten, at det skal bruges som garage for et eventuelt nyt hus. Det er hans opfattelse, at det gule hus er nedrivningsmodent, og det er bekræftet ved en sagkyndig erklæring. Han er enig i, at det er ærgerligt med en nedrivning. Han vil meget gerne opføre et nyt hus, som passer ind i landskabet og kulturmiljøet, og som er en passende indgang til Odder by, og han er i dialog med Odder Kommune om det. Han er ikke interesseret i at bruge de anslåede 3 mio. kr. på renovering, hvis det er det rette beløb, og han tvivler på, at det vil kunne finansieres. Alternativet til en nedrivning vil derfor være, at huset forfalder, hvilket hverken vil betyde en bevarelse af de kulturhistoriske værdier eller en passende indgang til Odder by. Det bør indgå i vurderingen, at det er fredningens ånd, at fredningen ikke skal hindre driften af en moderne landbrugsvirksomhed, og at der som led heri skal være mulighed for at nedrive nedrivningsmodne bygninger.

Anders Houmann Blok anførte med henvisning til Odder Kommunes udtalelse, at det er muligt at genopføre en ny bebyggelse i forhold til landzonereglerne. Kommunens teknik- og miljøudvalg har enstemmigt godkendt en nedrivning på betingelse af opførelse af en ny bygning.

Ib Salomon anførte, at der er tale om en særlig fredning, som skal sikre kulturværdierne omkring godset. Der er tale om et ikonisk byggeri, som med sit helt særlige kulturmiljø signalerer et velkommen til Odder. Huset er i ringe stand, men der mangler en second opinion for en vurdering af, om bygningen ikke kan reddes. Der bør også lægges vægt på, at Odder Museum meget nødtigt ser en nedrivning. Hvis der måtte ske nedrivning, vil Danmarks Naturfredningsforening meget gerne høres om et nyt projekt og herunder blive forelagt tegninger.

Nikolaj Hyllestad anførte, at han er meget uenig i vurderingen af, at bygningen skulle være nedrivningsmoden. Han er arkitekt med speciale i fredede og bevaringsværdige bygninger, og det er åbenbart, at der ikke er grundlag for at nedrive bygningen. Den er bevaringsværdig. Der er ikke skimmelsvamp. Bindingsværket er sundt. Der er ingen sætningsrevner. Tagværket og undertaget er sundt. Vinduerne er gode nok til at kunne sættes i stand. Han vil anslå håndværkeromkostningerne ved en restaurering til 3 mio. kr. inkl. moms.

Der blev i tilknytning til drøftelsen om nedrivning drøftet et projekt med opførelse af en ny ejendom parallelt med og med samme størrelse og udseende som nabohuset/forvalterboligen ”Kejsers hus” med tilbagerykket cykelsti, allétræer og græs som på den anden side af vejen for det tilfælde, at bygningen måtte blive nedrevet. Fredningsnævnets formand redegjorde for udgangspunktet for praksis ved nedrivning og opførelse af bygninger med en anden beliggenhed og størrelse. Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening udtrykte i øvrigt, at der kunne være grundlag for i givet fald at arbejde videre med et sådant projekt til forelæggelse for fredningsnævnet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal indeholder ikke i sine bestemmelser om bebyggelse et forbud mod at nedrive bygninger. Der er imidlertid fastsat bestemmelser om ombygning og nybygning, som betyder, at en

nedrivning ikke automatisk giver adgang til genopførelse af en anden og ikke tilsvarende bygning, idet dette må sidestilles med en ombygning eller nybygning. Det er baggrunden for, at fredningsnævnet generelt er af den opfattelse, at det er hensigtsmæssigt at inddrage fredningsnævnet ved projekter med nedrivning og genopførelse allerede inden nedrivningen.

Fredningsnævnet bemærker i den henseende, at bygningen er i en sådan dårlig stand, som fredningsnævnet normalt finder kan danne grundlag for at erstatte den med en ny bygning under forudsætning af, at fredningsnævnet kan godkende placering, størrelse og udseende, herunder konkret som tilpasset det kulturhistoriske miljø omkring Rathlousdal som en passende adgang til Odder by. Fredningsnævnet har ikke herved forholdt sig til, om bygningen i øvrigt er bevaringsværdig eller nedrivningsmoden i relation til de beskyttelses hensyn og termer, som anvendes af Odder Museum og Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur.

Fredningen af arealer ved Rathlousdal blev imidlertid gennemført bl.a. med det formål at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal, og det må i den henseende lægges til grund, at smedeboligen er en del af godsets kulturhistorie. Det taler isoleret for en fortolkning af fredningen gående på, at det vil være i strid med fredningens formål at nedrive den, og at det derfor ikke kan ske.

Det fremgår imidlertid af Overfredningsnævnets behandling af fredningssagen, at godsejeren havde klaget over fredningsnævnets afgørelse bl.a. for at få tydeliggjort sine forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Det blev imødekommet af Overfredningsnævnet, der – i øvrigt som fredningsnævnet havde gjort det – i fredningsbestemmelserne konkret opretholdt de kulturhistoriske minder, som skulle opretholdes.

Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at Overfredningsnævnet ved fredningens gennemførelse udtømmende gjorde op med, hvilke kulturhistoriske minder der i lyset af fredningens formål skulle opretholdes, og således ikke kan fjernes.

Smedeboligen er ikke nævnt i opremsningen af de kulturhistoriske minder, der skal bevares, og det er derfor fredningsnævnets opfattelse, at fredningen ikke hindrer en nedrivning af den.

Fredningsnævnet træffer derfor afgørelse om, at den ansøgte nedrivning af smedeboligen ikke kræver fredningsnævnets dispensation fra fredningen af arealer ved Rathlousdal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til forhold, som ikke er i strid med fredningen.

Klagevejledning

Der kan klages over fredningsnævnets afgørelser i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Klage skal ske til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Det er Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som bestemmer, om der kan klages over denne konkrete afgørelse.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Bjarne Pedersen,
3. Godset Rathlousdal ved Iver og Johan Tesdorpf,
4. Miljøstyrelsen, København,
5. Odder Kommune, sagsnr. 727-2018-9056,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,

12. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen,
15. Odder Museum,
16. Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur.